

221. การศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก Study on Production Technology and Marketing of Exported Fresh Longan

ปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ กิ่งกาญจน์ เกียรติอนันต์ ชวนชื่น เดี่ยววิไล
ฉัตรสุดา เข็งอักษร ศิริพร พจนสุนทร สุวรรณ หาญวิริยะพันธุ์

บทคัดย่อ

การศึกษาระบบการผลิตและการตลาดของลำไยสดส่งออกเพื่อให้ได้ข้อมูลการใช้เทคโนโลยีการผลิตลำไยของเกษตรกรและวิธีการตลาดของลำไยในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ดำเนินการช่วงปี 2549-2551 โดยการสุ่มตัวอย่างเกษตรกร จำนวน 200 ราย และผู้ประกอบการรวบรวมผลผลิตและคัปปิ้ง จำนวน 33 ราย ในพื้นที่แหล่งผลิตลำไยสดส่งออก 2 อำเภอ คือ อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ และ อ.ป่าซาง จ.ลำพูน การศึกษาข้อมูลทั่วไปพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา แต่มีประสบการณ์ทำสวนลำไยมานานตั้งแต่ 11-มากกว่า 20 ปี รายได้หลักมาจากภาคเกษตรและส่วนใหญ่มีพื้นที่เกษตรเป็นของตนเอง แหล่งเงินทุนจะใช้ของตนเองเป็นหลัก สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเหมาะสมกับการปลูกลำไยคือ เป็นพื้นที่ราบ ชนิดดินเป็นดินร่วนปนทราย มีน้ำเพียงพอตลอดปี อายุต้นลำไยอยู่ระหว่าง 11-20 ปี แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับและนำมาปฏิบัติส่วนใหญ่ร้อยละ 93 เกษตรกรศึกษาด้วยตนเอง ด้านการผลิตพบว่าเกษตรกรปลูกพันธุ์อีดอทั้งหมด เกษตรกรปรับปรุงดินโดยใช้ปูนขาวและปุ๋ยอินทรีย์เป็นหลัก ความถี่ที่ใส่ไม่แน่นอน การใช้ปัจจัยการผลิต โดยทั่วไปเกษตรกรใช้ทั้งปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์โดยใช้ปุ๋ยเคมีเป็นหลัก ส่วนใหญ่ไม่มีการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน การใส่ปุ๋ยเคมีแบ่งเป็น 3 ระยะ คือเตรียมต้น ออกดอก และสร้างผล การใส่ปุ๋ยเคมีมีหลายสูตรแตกต่างกันตามระยะการพัฒนาและเกษตรกรแต่ละราย ปุ๋ยเคมีหลักที่ใช้คือ 15-15-15 46-0-0 และ 13-13-21 ไม่มีการผสมแม่ปุ๋ยใช้ แต่มีการใช้ธาตุอาหารรองเสริม ด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลง เกษตรกรส่วนใหญ่พบโรคและแมลงในสวนลำไย ใช้วิธีแก้ไขคือพ่นสารเคมี การจัดการสวนด้านตัดแต่งกิ่ง เกษตรกรตัดแต่งกิ่งภายในทรงพุ่มและตัดแต่งทุกปีหลังการเก็บเกี่ยวลำไย แต่จะไม่มีการตัดแต่งช่อผลเพื่อเพิ่มขนาดผลลำไย เนื่องจากมีความยุ่งยากและต้นทุนสูง สำหรับการเก็บเกี่ยวตัวชี้วัดสำคัญที่เกษตรกรใช้คือ สีผิว ลักษณะผิว นอกจากนี้ยังพิจารณาขนาดผล และอายุผลประกอบด้วย สำหรับคำแนะนำที่เกษตรกรได้รับนั้น ร้านจำหน่ายปัจจัยการผลิตมีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะการใช้ปุ๋ย การใช้สารกระตุ้นการออกดอก และการป้องกันกำจัดโรคและแมลง รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพลำไยด้วย สำหรับระบบตลาดเกษตรกรมีทางเลือกการขายผลผลิต คือ ขายลำไยสดเพื่อส่งออก ขายลำไยสดแบบมัดช่อ หรือขายเพื่ออบแห้ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตลาดและราคา วิธีขายมีทั้งเกษตรกรเก็บขายเอง ขายเหมาสวนแต่จุดอ่อนคือเกษตรกรไม่มีอำนาจต่อรองเรื่องราคา โดยเฉพาะการขายลำไยสดเพื่อส่งออก เนื่องจากผู้ประกอบการมีการกำหนดราคาตามคุณภาพของลำไย ซึ่งผู้ประกอบการจะเป็นผู้กำหนดเกณฑ์คุณภาพ

การนำผลงานไปใช้ประโยชน์

จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้สามารถนำไปปรับกลยุทธ์การถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดการยอมรับหรือการกระจายเทคโนโลยีให้กว้างขวางขึ้นได้ คือ เกษตรกรมีประสบการณ์การทำสวนลำไยสูงมากและพึ่งพาร้านค้าปัจจัยการผลิตเป็นแหล่งความรู้หรือการให้คำแนะนำกับเกษตรกร รวมทั้งการได้รับข่าวสารต่างๆ จึงใช้ร้านค้าปัจจัยการผลิตเป็นแหล่งการให้ข้อมูลสำหรับเกษตรกร โดยการส่งข่าวสาร เอกสารและข้อมูลด้านต่างๆ